

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

02 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență :

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Guzun Ion, Boico Victor,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar și recursul ordinar suplimentar declarate de către inculpatul Gorea Boris, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 decembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe

Gorea Boris XXXXX, născut la XXXXX, originar din satul XXXXX i și domiciliat în or XXXXX

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 31.12.2019 – 05.03.2020 (prima instanță);
2. 13.05.2020 – 09.12.2020 (instanța de apel);
3. 07.06.2021 – 02.11.2021 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului ordinar și a recursului ordinar suplimentar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Orhei (sediul Central) din 05 martie 2020, *cauza fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală*, Gorea Boris a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu aplicarea pedepsei complementare sub formă de anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoare a fost suspendată condiționat pentru o perioadă de probațiune de 2 ani.

A fost dispusă încasarea din contul lui Gorea Boris în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 960,00 lei.

Totodată, a fost soluționată soarta corpurilor delictive.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Gorea Boris, la data de 25 iunie 2019, aproximativ la ora 20:00, deținând permis de conducere valabil de categoria corespunzătoare, fiind treaz și conducând autovehiculul de model „XXXXX”, cu numărul de înmatriculare XXXXX, pe partea carosabilă a traseului XXXXX la intersecție spre satul XXXXX, manifestând imprudență în

traficul rutier, având câmp de vizibilitate limitat în direcția de mers, deoarece se deplasa la o curbă, fiind în rampă, și din cauza vizibilității reduse din cauza soarelui, nu a ținut cont de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase și nu a redus viteza de deplasare până la limita care i-ar garanta siguranța traficului, respectiv nu a manifestat prudență sporită și nu a ținut seama de situația rutieră existentă la momentul deplasării - câmp de vizibilitate limitat, fapt care îngreuna posibilitatea efectuării în siguranță a unor manevre și opriri în siguranță a autoturismului, la determinarea vitezei de circulație, benzii de circulație și modalității de conducere a vehiculului pentru a garanta siguranța traficului ca să aibă posibilitatea să oprească în siguranță în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole, precum și nu a lăsat liber un spațiu (distanță) față de vehiculul precedent care, în caz de frânare bruscă a acestuia, i-ar permite să oprească evitând coliziunea, având câmp de vizibilitate limitat în direcția de mers, nu a redus viteza și nu a oprit, deci nu a luat măsurile corespunzătoare situației rutiere la deplasarea pe acest sector de drum, încălcând prevederile pct. 45.1) al Regulamentului circulației rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13 mai 2009 – care îl obliga să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; situația rutieră, pct. 45. 2) al RCR, care prevede că - în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, și pct. 49 al RCR, care prevede că în funcție de viteza de deplasare, conducătorul de vehicul trebuie să lase liber un spațiu (distanță) față de vehiculul precedent care, în caz de frânare bruscă a acestuia, i-ar permite să oprească evitând coliziunea”, respectiv el nu a adaptat viteza de deplasare a vehiculului la starea psihofiziologică proprie, la dexteritatea în conducere, în rezultat a tamponat cu partea din față a vehiculului pe care îl conducea, remorca tractată de motocultorul care era condus regulamentar, în aceeași direcție, de către cet. Ungureanu Nicanor XXXXX. În rezultatul accidentului rutier, autovehiculele au fost deteriorate, iar cet. Serbinov Doina XXXXX, născută la XXXXX, care se afla în remorca motoculturului, i-au fost cauzate conform raportului de expertiză judiciară nr. 201925D0263 din 19 septembrie 2019, fractură deschisă cominutivă intra articulară a meta epifizei distale a ambelor oase a gambei drepte cu deplasarea fragmentelor tip III A Gustilio Anderson; fractură închisă a femurului drept în 1/3 medie cu deplasarea fragmentelor, plagă contuză pe gamba dreaptă; necroză marginală cu defect de țesuturi moi a gambei drepte, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice cu obiect contondent, dur sau la lovire de acesta, posibil în timpul și circumstanțelor indicate în solicitare (accident rutier), în comun, conform criteriului pericolului pentru viață se califică ca vătămare corporală gravă.

Acțiunile inculpatului Gorea Boris au fost încadrate de către prima instanță în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, adică încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare care a provocat, din imprudență, vătămarea gravă a integrității corporale și a sănătății persoanei.

2. Nefiind de acord cu sentința primei instanțe, inculpatul Gorea Boris a declarat apel, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia în partea stabilirii pedepsei complementare – anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care va fi anulată pedeapsa complementară.

În susținerea cerințelor sale, apelantul a invocat că prima instanță neîntemeiat a aplicat în privința sa pedeapsa complementară – anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport și neîntemeiat a încasat din contul său cheltuielile judiciare.

Concomitent, inculpatul a subliniat că instanța de fond nu a motivat respingerea solicitării sale privind aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, luînd în considerare că unica sursă de existență este activitatea de conducător auto, neavînd altă posibilitate de a cîștiga pentru existență, care, în opinia sa, constituie o circumstanță excepțională ce ar servi drept temei de neaplicare a pedepsei complementare, inclusiv, din motiv că la prezenta cauză penală sunt prezente doar circumstanțe atenuante, și anume, căința sinceră, săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni din imprudență, anterior nefiind judecat, caracteristica pozitivă de la locul de trai, repararea prejudiciului cauzat și lipsa pretențiilor din partea părților vătămate.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 decembrie 2020, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat, cu menținerea sentinței atacate.

Instanța de apel, în motivarea deciziei adoptate, a indicat că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul Gorea Boris a săvârșit infracțiunea imputată. Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, acțiunilor inculpatului just fiindu-le dată o încadrarea juridică în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal.

Referitor la criticile aduse de către inculpat privind aplicarea pedepsei complementare, instanța de apel a statuat că atît pedeapsa principală cît și cea complementară - anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, este una echitabilă în raport cu fapta infracțională comisă, în speță ținîndu-se cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care este o infracțiune gravă, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, că și-a recunoscut vina integral și s-a căit de cele comise, de circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea, stabilindu-se lipsa cărorva circumstanțe agravante, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării asupra inculpatului, precum și condițiile de viață ale familiei acestuia, inclusiv, că pedeapsa a fost aplicată în limitele prevăzute de dispoziția art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, just considerîndu-se că corectarea și reeducarea inculpatului Gorea Boris este posibilă, rațională și echitabilă fără izolarea de societate, stabilindu-i-se o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării acesteia, prin prisma art. 90 Cod penal.

Cît privește solicitarea apelantului de a se aplica în privința sa prevederile art.

79 Cod penal, în temeiul cărora pedeapsa complementară poate fi înlăturată, instanța de apel a reiterat că aceste prevederi nu sunt aplicabile, or, la caz nu sunt întrunite condițiile ce ar permite aplicarea acestui articol.

Totodată, instanța de apel a menționat că prezența exclusivă a circumstanțelor atenuante, duce la posibilitatea neaplicării pedepsei complementare opționale, iar pedeapsa complementară obligatorie, poate fi înlăturată numai în condițiile art. 79 alin. (1) Cod penal, circumstanță care în speță nu a fost identificată, or, în speță circumstanțele atenuante au fost raportate la gradul de pericol social al faptelor, la ansamblul condițiilor concrete în care acestea au fost săvârșite, precum și la orice elemente ce privesc personalitatea inculpatului, și respectiv, nu pot fi reținute în vederea excluderii pedepsei penale complementare – anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, care în speță, are un caracter obligatoriu, respectiv, aplicarea sau neaplicarea acesteia nu este lăsată la aprecierea instanței de judecată. Astfel, nu pot fi reținute argumentările inculpatului în vederea excluderii pedepsei complementare – activitatea de conducător auto este unica sursă de existență, or, în acest sens, la materialele cauzei, nu au fost anexate careva acte confirmatoare.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs ordinar și cu recurs ordinar suplimentar de către inculpatul Gorea Boris.

4.1. În recursul ordinar declarat de către inculpatul Gorea Boris la 08 februarie 2021, prin care, invocându-se temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, se solicită casarea totală a sentinței instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei penale în instanța de apel, din următoarele considerente:

- nu s-a prezentat în ședința de judecată a instanței de apel din 09 decembrie 2020, din motiv că, făcând anterior cunoștință cu Dispoziția nr. 44 din 30 noiembrie 2020, emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență, a dedus că cauza penală în privința sa, face parte din categoria acelor cauze, a căror examinare urmează a fi amînată. Concomitent, invocă drept motiv de neprezentare în ședința de judecată a instanței de apel din 09 decembrie 2020 supunerea riscului de contaminare cu COVID;

- a aflat despre examinarea cauzei penale în privința sa întîmplător, în urma accesării Portalului național al instanțelor de judecată, depistînd faptul că la data de 09 decembrie 2020 cauza penală a fost judecată, **cu participarea avocatului Bordei Mihai;**

- instanța de apel neîntemeiat a examinat prezenta cauza penală în lipsa sa, numindu-i un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat;

- la data de 14 ianuarie 2021 a depus la Curtea de Apel Chișinău o cerere prin care a solicitat eliberarea înregistrărilor audio a ședințelor de judecată legate de examinarea apelului depus de el și că pînă la ziua de azi nu are nici un răspuns sau o comunicare ca să se prezinte pentru a ridica cele solicitate;

- prin judecarea cauzei în lipsa sa, i s-a încălcat dreptul la apărare, dreptul de a fi asistat de către un apărător ales, precum și dreptul de a prezenta probe suplimentare în susținerea solicitărilor prezentate în apelul declarat.

4.2. În recurs ordinar suplimentar declarat de către inculpat la 02 martie 2021, susținând cele invocate în recursul ordinar din 09 februarie 2021, a subliniat, concomitent, că:

- în urma audierii înregistrărilor audio, ce au fost oferite la data de 22 februarie 2021, s-a constatat că la ședința de judecată din data de 09 decembrie 2020, interesele inculpatului au fost apărate de către avocatul din oficiu, cu care nu a încheiat contract de asistență juridică;

- nu s-a prezentat în ședința de judecată a instanței de apel din 09 decembrie 2020 pentru a nu se supune riscului de contaminare cu COVID și s-a conformat Dispoziției nr. 44 din 30 noiembrie 2020, emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență;

- nu a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa cu participarea unui avocat numit din oficiu de instanța de judecată;

- consideră inoportună declarația făcută în cadrul ședinței referitor la faptul că inculpatul a cunoscut despre ședința de judecată, or, făcînd cunoștință cu Dispoziția nr. 44 din 30.11.2020 emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău, era sigur că ședința de judecată din data de 09.12.2020 nu va avea loc;

- audiind înregistrările audio, a constatat că în cadrul ședinței din data de 09.12.2020, atunci când instanța a întrebat referitor la posibilitatea examinării cauzei, procurorul pe cauza penală dată a comunicat instanței că „este situația pandemică și că pînă la urmă lasă la discreția instanței”.

5. Judecînd recursul ordinar și recursul ordinar suplimentar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că recursul ordinar suplimentar declarat de către inculpat, urmează a fi respins, ca inadmisibil, iar recursul ordinar declarat de către inculpat, urmează a fi admis din următoarele considerente.

5.1. Cu referire la recursul ordinar suplimentar declarat de către inculpatul Gorea Boris.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală, termenul de atac cu recurs a deciziei instanței de apel este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

La caz, se reține că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 decembrie 2020 în cauza penală privindu-l pe Gorea Boris, a fost pronunțat la 09 decembrie 2020, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat, Bordei Mihai, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel (f.d. 209, Vol. I), fiind notificat că pronunțarea integrală a deciziei va avea loc pe data de 06 ianuarie 2021.

Totodată, conform aceluiași proces procesul-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel din 09 decembrie 2020 (f.d. 208, Vol. I), se atestă că inculpatul Gorea Boris, deși a fost înștiințat despre examinarea cauzei din data de 09 decembrie 2020, nu s-a prezentat în instanța de apel, or, fiind pusă în discuție examinarea cauzei în lipsa inculpatului Gorea Boris, atît apărarea, cît și acuzarea au lăsat la discreția

instanței, astfel, instanța de apel a decis examinarea cauzei în lipsa inculpatului, din motiv că cunoștea despre data și ora ședinței de judecată.

Subsidiar, Colegiul penal lărgit constată că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel din 23 septembrie 2020 (f.d. 206, vol. I), anume inculpatul Gorea Boris a solicitat amânarea examinării cauzei, motivul fiind încheierea contractului cu un avocat ales, așadar, examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 09 decembrie 2020, ora 10:00 (f.d. 200, Vol. I).

Ulterior, la 09 decembrie 2020, în lipsa inculpatului Gorea Boris, însă în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat, Bordei Mihai, a fost pronunțată integral decizia instanței de apel, copia deciziei fiindu-i expediată inculpatului, conform prevederilor art. 338 alin. (4) Cod de procedură penală, în termen de trei zile (f.d.210, Vol. I).

În șirul de idei relatate, Colegiul penal lărgit menționează că potrivit prevederilor art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel, curge de la data pronunțării integrale a acesteia.

În acest context, Colegiul penal lărgit reține că la 02 martie 2021 pe format de hârtie cu semnătură umedă, conform ștampilei Grefei Curții Supreme de Justiție (f.d. 19, Vol. II), inculpatul Gorea Boris, declară recurs ordinar suplimentar împotriva deciziei instanței de apel, evident peste termenul legal de declarare a recursului ordinar prevăzut de lege, fără a invoca careva argumente privind depunerea tardivă a recursului.

Prin urmare, Colegiul penal conchide, că recursul ordinar suplimentar depus la 02 martie 2021 de către inculpatul Gorea Boris, împotriva deciziei instanței de apel din 09 decembrie 2020, este declarat peste termen.

Este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate, iar art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul ca inadmisibil.

Potrivit prevederilor art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen. Astfel, odată ce recursul ordinar de pe rol este declarat peste termen, acesta urmează a fi respins, ca inadmisibil,

Fată de considerentele expuse, Colegiul penal lărgit notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului

pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă a deciziei și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomariov vs Ucraina (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Subsecvent, Colegiul penal lărgit reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

5.2. Cu referire la recursul ordinar declarat de către inculpatul Gorea Boris.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conducându-se de dispozițiile din art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corecte au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se

avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare. Colegiul penal constată că aceste prevederi legale deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1), (2), 6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept săși întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Coraportând decizia instanței de apel, la rigorile prevăzute de art. 414 Cod de procedură penală enumerate supra, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

Pe lângă cele consemnate, este necesar de a face o precizare substanțială, și anume că, după investirea instanței cu soluționarea în fond a cauzei, părților trebuie să le fie asigurate toate garanțiile unui proces echitabil, prin urmare dacă apelul constituie o continuare a judecării fondului cauzei, acestea sunt valabile și pentru instanța dată.

Din analiza coroborată a motivelor expuse de recurent în propriul recurs ordinar, Colegiul penal lărgit constată că, deși se invocă temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cd de procedură penală, acestea se subscriu cazurilor de casare prevăzute de pct. 5) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, în sensul că: judecata a avut loc fără participarea inculpatului, când participarea lui era obligatorie potrivit legii; cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate.

În urma verificării legalității hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiul invocat de recurent în propriul recurs ordinar și-a găsit confirmarea în cauza dată, sub aspectul că judecata a avut loc fără participarea inculpatului, când participarea lui era obligatorie potrivit legii; cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, astfel, de către instanța de apel au fost admise mai multe derogări procedurale ce au încălcat dreptul inculpatului de a i fi prezent la proces și de a se apăra el însuși sau cu avocatul ales.

Referitor la temeiul invocat de către recurent precum că examinarea cauzei în apel a avut loc în lipsa sa, care, deși a fost legal citat, nu s-a prezentat în ședința de judecată a instanței de apel din 09 decembrie 2020, din motiv că, făcând anterior cunoștință cu Dispoziția nr. 44 din 30 noiembrie 2020, emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență, a dedus că cauza penală în privința sa, face parte din categoria acelor cauze, a căror examinare urmează a fi amînată, prin ce i-a fost

încălcat dreptul acestuia la apărare și dreptul de a fi asistat de către un apărător ales, Colegiul penal lărgit ține să menționeze, că asigurarea dreptului la apărare este una din garanțiile desfășurării procesului de judecare a cauzei cu respectarea principiului contradictorialității, întrucât participarea inculpatului în procesul penal asigură protejarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege și contribuie la cercetarea obiectivă, sub toate aspectele și multilaterală a cauzei, ultimul având acces deplin la procesul de înlăturare a actului de justiție în privința sa.

Potrivit art. 321 alin. (1) Cod de procedură penală: „judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol la alin. (2), precum sunt: 1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță; 2) când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție a acestuia; 3) examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

Conform art. 321 alin. (4) și (3) Cod de procedură penală, în caz de neprezentare a inculpatului în instanță, judecarea cauzei se amână, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (2) și alin. (2¹).

(5) Instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin. (2) pct. 1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată.”

Raportînd prevederile legale, expuse supra, la cazul supus judecării, Colegiul penal lărgit constată că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 23 septembrie 2020, inculpatul Gorea Boris s-a prezentat în ședința de judecată (f.d. 205, Vol. I), însă a solicitat acordarea unui termen pentru a încheia contract cu un avocat ales, întrucît nu este de acord ca drepturile și interesele sale să fie reprezentate de către avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat, Bordei Mihai. Fiind pusă în discuție cererea inculpatului Gorea Boris de a amîna ședința de judecată, instanța de apel a decis amînarea examinării cauzei pentru data de 09 decembrie 2020 (f.d. 206, Vol. I), inculpatul Gorea Boris confirmînd prezența sa ulterioară prin semnătura de pe recipisă (f.d. 200, Vol. I).

În continuare, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 09 decembrie 2020 (f.d. 208, Vol. I), inculpatul Gorea Boris nu s-a prezentat în ședința de judecată. Fiind pusă în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa inculpatului și ale părților vătămate, care au fost legal citați, atît avocatul Bordei Mihai în numele inculpatului Gorea Boris, cît și procurorul Plîngău Alexandru, au

lăsat la discreția instanței, astfel, instanța de apel a decis examinarea cauzei în lipsa părților vătămate și a inculpatului Gorea Boris, din motiv că au fost legal citați, cunoșteau despre data și ora ședinței de judecată și nu a înștiințat instanța despre imposibilitatea prezentării sale în ședința de judecată (f.d.209, Vol. I).

Parcurgând aceste considerente, Colegiul penal lărgit menționează că la data de 30 noiembrie 2020 a fost emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău, Clima Vladislav, Dispoziția nr. 44 din 30.11.2020 privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență, prin care s-a dispus că „în perioada 30 noiembrie 2020 – 15 ianuarie 2021, Curtea de Apel Chișinău va activa în regim special, după cum urmează:

II. În perioada 30 noiembrie 2020 – 15 ianuarie 2021, Curtea de Apel Chișinău va examina doar următoarele categorii de cauze:

II.3. În materie penală...vor fi examinate....cauzele aflate în faza avansată de examinare (pledoarii + ultimul cuvînt), cauzele penale în ordine de apel și recurs în cadrul cărora sunt persoane arestate, cauzele în cadrul cărora a fost admisă cererea privind accelerarea procedurii de examinare a cauzei.”

În aserțiunea dată, Colegiul penal lărgit constată că cauza penală în privința inculpatului Gorea Boris, stabilită spre examinare în instanța de apel pentru data de 09 decembrie 2020, nu se raportează către categoria de cauze penale, admise spre judecare de către Curtea de Apel Chișinău, în perioada activării acesteia în regim special, și anume, 30 noiembrie 2020 – 15 ianuarie 2021.

Reliefând aceste aspecte la caz, Colegiul penal lărgit reiterează că instanța de apel, în baza Dispoziției nr. 44 din 30 noiembrie 2020 privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență, emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău, Clima Vladislav, urma a se conforma acesteia, și a ralia prezenta cauză penală acestei Dispoziții, pentru a stabili posibilitatea examinării sau amînării cauzei penale în privința lui Gorea Boris în perioada activării în regim special.

Pe cale de consecință, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel nu a avut temei legal de a dispune examinarea cauzei în lipsa inculpatului, mai mult, instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei sale nici nu a adus careva motive întemeiate pentru a examina cauza în lipsa inculpatului Gorea Boris.

Luând în considerare cele relatate, instanța de recurs statuează că, prin faptul că, instanța de apel a examinat cauza în lipsa inculpatului, cu încălcarea Dispoziției nr. 44 din 30 noiembrie 2020 privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență, emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău, Clima Vladislav, i-a încălcat inculpatului Gorea Boris dreptul la apărare și la un proces echitabil, garantat prin art. 6 al Convenției, căci inculpatul aștepta rezonabil examinarea cauzei în privința lui după 15.01.2021, aștepta să fie citat.

În acest sens, Colegiul penal lărgit reține, prin prisma jurisprudenței CEDO (cauza Colozza contra Italiei, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 12 februarie 1985, nr. 9024/80, art. 6 parag. 1) că, „...resursele disponibile în dreptul intern trebuie să fie eficace și să demonstreze că o persoană acuzată de o infracțiune, s-a sustras de la urmărirea penală sau de la judecată, nu să i se lese în sarcina acesteia

de a dovedi că ea nu căuta să se sustragă de la urmărirea penală ori cercetarea judecătorească sau că absența ei a fost din cauza de forță majoră... din examinarea faptelor rezultă că încercările de a-l depista au fost inadecvate”.

Esențiale, în acest sens, Colegiul penal lărgit consideră, inclusiv, prevederile art. 315 Cod de procedură penală, care stipulează că procurorul, partea vătămată, apărătorul, inculpatul beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor, iar potrivit art. 24 Cod de procedură penală, părțile au dreptul la un proces contradictoriu, părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor.

Din prevederile art. 17 alin. (2) Cod de procedură penală, rezultă că instanța judecătorească este obligată să asigure participanților la procesul penal deplină exercitare a drepturilor lor procesuale.

Dispozițiile normelor date nu au fost respectate de către instanța de apel, întrucât judecarea cauzei respective s-a desfășurat în absența inculpatului, în pofida faptului că a fost emisă de către Președintele Curții de Apel Chișinău, Clima Vladislav, Dispoziția nr. 44 din 30 noiembrie 2020 privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău pînă la ridicarea stării de urgență, or, ședința de judecată din 09 decembrie 2020 rezonabil urma a fi amânată după 15.01.2021, întru a respecta procedura de contradictorialitate, cu citarea inculpatului.

Circumstanțele expuse supra, stabilesc că inculpatului Gorea Boris i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 parag. 1 lit. a) din Convenție, or, CtEDO a indicat că, una din garanțiile implicite ale desfășurării procedurii unui proces echitabil este „egalitatea armelor”, aceasta implicând faptul că fiecărei părți trebuie să-i fie acordată posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza, inclusiv probele, în condiții care să nu o situeze într-un dezavantaj substanțial față de partea adversă (cauza *Dombo Deheer B.V vs Olanda* din 27.10.1993, paragraful 33).

În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit conchide de a admite recursul ordinar declarat de către inculpatul Gorea Boris, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul declarat, nominalizate și în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în baza probelor cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, cu respectarea cerințelor art. 414, 415 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu și echitabil, să pronunțe o hotărâre

legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar suplimentar declarat de către inculpatul Gorea Boris.

Admite recursul ordinar declarat de către inculpatul Gorea Boris, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 decembrie 2020, în cauza penală privind-l pe **Gorea Boris XXXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **09 decembrie 2021**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Guzun Ion

Boico Victor